

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОРОЗКРИТТЯ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Проблематика саморозкриття достатньо широко представлена з точки зору аналізу теоретичних аспектів, але значно менше з точки зору практичного дослідження на прикладі окремих вікових періодів, зокрема, підліткового та юнацького.

Кожний історичний час і кожне суспільство характеризується особливою культурою саморозкриття. Для сучасного суспільства характерним є зростання кількісної сторони контактів з одночасним зменшенням їх глибини.

Поняття «саморозкриття» увійшло до психологічної науки в 60-х роках ХХ століття, у контексті психотерапевтичної та психокорекційної практик і закріпилося у теоретичній психології як самостійна категорія. Визначення поняття саморозкриття вперше дав американський психолог та психотерапевт гуманістичної орієнтації С. Джуард, він описав дане поняття як процес повідомлення інформації про себе людям, дане визначення і дотепер використовується при вивченні цього феномену.

Концепція саморозкриття має глибокі філософські корені, аналіз яких необхідний при з'ясуванні суті цього явища. Найбільшої розробки проблема саморозкриття дістала у екзистенційній та феноменологічній філософії Ф. Ніцше [4], М. Хайдеггера [5], Ж. Сартра, М. Бубера.

У психологічній літературі синонімічними термінами даного психологічного явища можуть бути «саморозкриття», «презентація особистості», «трансляція Я», «особистісна представленість у спілкуванні». Саморозкриття, за визначеннями різних авторів, є формою існування та самовираження особистості, способом трансляції власної індивідуальності, свого Я; проявом того, як людина реагує на нинішню ситуацію і передає співбесідникові ту інформацію про своє минуле, що є релевантною з точки зору розуміння реакцій на теперішні події.

М.В. Бородіна визначила потребу в саморозкритті як соціогенну потребу, що обумовлена життєвим досвідом особистості та її рівнем самосвідомості. Адекватне її задоволення сприяє психічному здоров'ю особистості [1].

С.Д. Максименко визначає особистість як «форму існування психіки людини, яка являє собою цілісність, здатну до саморозвитку, самовизначення, свідомої діяльності і саморегуляції та має свій унікальний і неповторний внутрішній світ» [2]. Саме репрезентація власної цілісності іншому допомагає самій людині її краще усвідомлювати та розвивати. «Виражаючи активність внутрішнього світу людини викликає життєвий рух особистості, в якому вона зустрічається з соціальною дійсністю...».

Р. Ачер вказував на факт сприяння саморозкриття самопізнанню, цей взаємозв'язок вчений прослідкував за наступною схемою: в «Я» виділяють

відкриту сферу (відомо собі, відомо іншим); закриту сферу (відомо собі, але не відомо іншим); та сліпу сферу (не відомо собі, але відомо іншим). Вчений вважає, що найбільш релевантною для саморозкриття є закрита сфера. В результаті саморозкриття вона стає частиною відкритої сфери. Розкриваючи себе та отримуючи обернений зв'язок (збільшуючи відкриту сферу та зменшуючи сліпу), можливо досягти кращого розуміння себе, що в свою чергу підвищує самоповагу та самоприйняття.

Внаслідок того, що період юнацтва є етапом бурхливого розвитку та становлення особистості, то для даного періоду досить важливим є одна з головних функцій саморозкриття, яка заключається в тому, що воно сприяє психічному здоров'ю особистості. С. Джуард, Е. Еріксон [3], К. Роджерс, І. Ялом стверджували, що особистісне зростання блокується, якщо людина не відкривається іншим.

Отже, аналіз літературних джерел дав можливість розглянути саморозкриття як важливий психологічний феномен, який проявляється у реагуванні людиною на нинішню ситуацію і повідомленні співбесідникові інформації про своє минуле, що є релевантною з точки зору розуміння реакцій на теперішні події. Згідно даних зарубіжних та вітчизняних досліджень, саморозкриття є необхідною умовою особистісного зростання, становлення самосвідомості, ідентифікації особистості, об'єктивізації її самооцінки.

Література

- 1.Бородина М.В. Мотивация самораскрытия студентов в межличностном общении / Психологический вестник РГУ. Вып. 4. Ростов - на - Дону: Изд-во РГУ, 1999. – С. 138 – 146.
2. Максименко С.Д. Генеза здійснення особистості / Максименко С.Д. – К. : 2006. – 240 с.
3. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис : Пер. с англ. / Общ.ред. и предисл. Толстых А. В. – М. : Издательская группа «Прогресс», 1996. – 344 с.
4. Ницше Ф. Так говорил Заратустра. Книга для всех и ни для кого / Ф. Ницше; перевод В. В. Рынкевича; под ред. И. В. Розовой. – М. : Интербук, 1990. – Ч. 1. – С. 40.
- 5.Хайдеггер М. Преодоление метафизики / М.Хайдеггер. – М. : Республика, 1993.– С. 221-238.

УДК 159.942:373.3.011.3-052(043.2)

ВОРОНОВА О. Ю., КАВКА Л. М.,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТІЇ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Соціально-економічні і політичні процеси, що відбуваються в Україні, зумовили зміни в моральній атмосфері суспільства. Утвердження демократичних норм суспільного життя висуває нові вимоги до духовного розвитку дитини, її підготовки до життя. В контексті наукових теорій духовного розвитку особистості, основою яких є концептуальні положення М.М. Бахтіна, М.О. Бердяєва, В.І. Вернадського, В.С. Соловйов,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>